

Jan Kochanowski
Zuzanna

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

strona: kt

1: Zuzánná.

2: Iana Kochanowŕkiego.

3: grafika

strona: ktv

1: **Ku yey Miłóści Pá-**

2: **niey Elźbiecie s Szydlovca/ na**

3: **Olikach y Nieświżu Kfyę-**

4: **źnie etc.**

5: WSzytykich fkárbow ná świecie/ y wŕzytkie⁸⁰ złotá/

6: Godnáby/ zacna páni/ twa dobroć/ y cnotá.

7: Lecź w to Bog vmiáł tráfić/ y porządne niebá/

8: Czego ia nie mam/ tego y tobye nie trzebá.

9: Tey miáry/ tego krefu/ tve ŕzczyćcie dochodzi/

10: Ze niewiem/ iefli proŕić o więcey ŕie godzi.

11: Iednák ábych záchował ŕtáre obyczáie:

12: Bo temu kto ma wiele/ káždy przedŕię dáie:

13: Przywiodłemći Zuzánnę po proŕtu przybraná/

14: Dokąd iey koŕztownieyŕzey ŕzáty nie doŕtáná.

15: Dar poprawdzye niewielki: lecź ia o to proŕzę/

16: Chuć moię więcey vważ/ nie to/ co przynoŕzę.

17: grafika

strona: A2

ZVZÁNNÁ.

1: Iechaj ŕie źli nie kochaią w ŕwoiej wŕzetecznoŕci/

2: Ziwie Bog ná niebie/ ktory karze ludzkie złoŕci.

3: A dobre ma ná ŕwey pyeczy/ y káżdego broni/

4: Kto ŕie kolwiek pod zwycięźná iego ręką ŕkłoni.

5: Wielką moc tákich przykłádów w Hiŕtoriach mamy/

- 6: Y łami tego ná oko częŝto doznawamy.
7: Ale iefli kiedy znacźnie ŝwoy ŝad Ian obiáwił/
8: Nigdy znacźniey/ iáko kiedy Zuzánnę wybáwił.
9: Kto nie ma nic pilnieyŝzego/ niech poŝłucha máło/
10: A ia powiem doŝtátecznie/ iáko ŝie co ŝtáło.
11: W Alŝyriey ná wŝchod ŝtońcá/ ŝławne miáŝto leży/
12: Przez ktore ŝrzodkiem Eufrates/ byŝtra rzeká bieży.
13: Semiramis mężna páni/ tá ie zbudowáŝá/
14: Wielkim koŝttem/ a Bábilon imię mieyŝcu dáŝá.
15: Tá m Ioachym mieŝzkał/ człowiek dobrego żywotá/
16: Máiąc wielkie záchowanie/ y ná zámiar złotá.
17: Ku doŝtátku/ tym go iefzcze fortuná zdoŝiá/
18: Ŝe Zuzánná/ poŝlubioná iego żoná byŝá.
19: Byŝała głowá dziwnie gładka/ młoda/ vrodziwa/
20: K temu/ co ludzyc nadrożey ŝzácuią/ cnotliwa.
21: Iż tedy znacźnieyŝzego w ten czás miáŝto nie miáło/
22: Ná káždy dzień wiele ludzi k niemu ŝie ŝchadzáło.
23: Przy páŝacu byŝ ŝad pyękny/ murem otoczony/
24: Kędys poźrzał/ wŝzytek ná pięć gráni wŝádzony.
25: A Fontaná z Alábáŝtru práwie w poyrzod ŝtaŝá/
26: Ktora wodę nieprzebráná wŝtáwicźnie laŝá.
27: Y tráfi ŝie/ że dwu ŝędzyu iuż letnych obrano/
28: O ktorych przez wŝtá Páńŝkye/ byŝło powiedzycano/

A2

Nieŝtáte-

strona: A2v

Zuzánná.

- 1: Nieŝtátecznoŝć w Bábilonie ŝtárfzy pokazáli.
2: Ci thedy do Ioáchymá częŝto w dom chodzili/
3: A zá nimi/ ktorzy pilni ŝpraw ŝadowych byli.
4: A kyedy ŝie iuż rozchodźiŝ on lud ku obiádu/

- 5: Zuzánná teź miáła swoię przechadzkę po fádu.
- 6: Stárzy pátrząc ná kázdy dzyeń/ gdzie páni chodziła/
- 7: (A komu kiedy zdradliwa miłość przepuściła?)
- 8: Dali fie chćiwości vwieść/ y w fercu myflili/
- 9: Iákoby fwey byftrey żądzey dofyć wczynili.
- 10: Gdzye teráz oná ftáteczność? gdzye fądy? gdzye práwá?
- 11: Obu miłość opętała/ y niebáczna fpráwá.
- 12: Więc fie obá w fpolnym żalu fiebie przeftrezegáią/
- 13: A zápálczywości swoiey odkryć fie frumáią.
- 14: Ale ogyeń co go duśifz/ to fie bárzyey żarzy/
- 15: Co dzyeń/ więcey fie dziwuią oney piękney twarzy.
- 16: Y rzekł ieden/ zda mi fie iuż południe nádchodzi/
- 17: A namá teź ku obiádu pokwápić fie godzi.
- 18: To wyrzekfzy/ rozefzli fie/ máiąc oko ná fię/
- 19: Y ty poyrzyfz/ álic oni v Iachymá záfię.
- 20: Czego tu chcefz? a ty czego? fpołem fie pytáią.
- 21: Ná ofáték fwe łotroftwo obádwá wyznáią.
- 22: Támże fámí miedzy fobą ćicho vknováli/
- 23: Iákoby ią kiedyfzkolwiek fámę przydybali.
- 24: Vpátrzywfy čás potemu zákryli fie w fadzye/
- 25: Páni przydzye/ iáko zwykła niewiedząc o zdrádze.
- 26: Zá nią dwie fłużebne pánnie/ á iz fłońce grzało/
- 27: Chciála oplakác w Krynicy przeźrzoczyftey ciało.
- 28: Y rzekła pánnom/ zeby fie po mydło wrociły/
- 29: A wychodząc/ ogrodne drzwi dobrze opátrziły.

Skoro

strona: A3

Zuzánná.

- 1: Skoro wyfzły/ á ci fie dwa s kátá gdzieś wyrwáli/
- 2: Więc Zuzánnę rownie w tákie fłowá námawiali.

- 3: Nie lękaŷ ŷie piękna pání/ ługi ŷwoie widziłz/
4: Zą ktore ŷie nigdy/ da Bog/ łpráwnie nie powłtidziłz.
5: Iedno nam nie chcieŷ być trudná/ ktorzy cia miłuiem/
6: A dla ciebie niewymowną w łercu boleść czuiem.
7: Cżas po temu małz/ y mieŷłce/ drzwi ząwárte łtoią/
8: Zywy człowiek náś nie widzi/ pomoż łáłką łwoią.
9: Dziwne ŷie to łłowá zdáły w włzách v Zuzánnŷ/
10: Prze Bóg proši á pogłáda/ rychłó przydą pánny.
11: Stárzy widząc/ że ich próśba wagi łweŷ nie miáłá/
12: Prożnoć pání/ będzŷełzli ŷie dłużej wymawiáłá/
13: Vżywielz tego z lekkołcią/ rozgniewáłz náś łobie/
14: A my będzŷem zobopolnie łwiádczyć przeciw tobie/
15: Ześ młódzieńcá potáiemnie w tym ogrodŷe miáłá/
16: Y dla tegoś precz od łiebie pánny odełłáłá.
17: Tu dopiro práwie s płáczem Zuzánná wełtchnęłá/
18: A ná łwoię niefortunę nárzekać poczęłá.
19: Zewsząd włcik przyłzedł ná mię (niełtety mnie pánie)
20: Bo ielłi łie dam náмовić/ zą łmierć mi to łłtanie.
21: Z drugieŷ łtrony/ ielłi zálię k'woli wam nie będeł/
22: Iakobŷch ná to páłtrzáłá/ że gárdłá pozbędeł.
23: Ale wolę bez winnołci od wálzŷch rák zgináć/
24: Niż przed Bogyem/ y przed łudźmi niecnotliwą łłynáć.
25: Y krzyknełá wielkim głółem/ łtárcy tyle dwoie/
26: Poczną pyłáć co łie dzieie? a łudŷe łáłłzywi/
27: Ná cnotliwą potwarz kłáđli/ bęđąc łámi krzywi.
28: Z wielkim włtydem włzyłcy łłudzy tego vżywáli/
29: Bowiem o nieŷ nic tákiego przed tym nie łłycháli.

- 1: A w tyn dzyeń sźzedł/ noc ná iego mieyfce nástąpiła/
- 2: Swemi fkrzydł y wźytkę zyemię y niebo zaćmiła.
- 3: Iáki w ten czás był twoy nocleg biała głowo świątá.
- 4: Pomniąc/ iakoś przedtym była v wźzech ludzi wzięta.
- 5: A ná koniec/ coś zá lekkość iáwnie popásć miála:
- 6: Dobre serce/ żeśw tym żalu y dnia doczekáła.
- 7: Vstáwicznie łzy ná oczy łnu nie dopuściły.
- 8: A to twoie w ciężkim płáczu łmutne słowá były.
- 9: Ná tożes mię/ o przekłeta fortuna/ chowála
- 10: Abych w łwoich młodych leciech márníe gárdło dáła.
- 11: Lecź to mníeyłza/ gárdła pozbyć: bo ktokolwiek żywie/
- 12: Vmrzeć muśi: ná tym wźytká rzecz/ vmrzeć poćciwie
- 13: Iam niebogá przyłzła ná ták niebełpieczną drogę/
- 14: Ze/ poćciwie żywłzy/vmrzeć rom zmázy nie mogę?
- 15: Ktoby wierzył/ że mię o to cnotá przypráwił?
- 16: Lecź łie ia nie łkárzę ná nię bo mi ták iest miła/
- 17: Ze mi dla niey śmierć nie łtráłzna/ niełtráłzna łromotá/
- 18: Iełli mieyfce iest łromocie/ gdzie pánuie cnotá:
- 19: Bo choć pod czás prawdá muśi vłtępowác zdrádzycy/
- 20: Przedsię Pan Bog połpolicie prawdę na wirzch kładzie.
- 21: Stą nádzyeię na plác poydę/ y náłtáwię łzyie/
- 22: Dułzo moiá/ nie łękay łie: Bog ná niebie żyie.
- 23: Doczekam ia/ choć pod ziemią/ da Bog tey nowiny/
- 24: Kiedy rzeką/ zem łtráconá/ krom wźzelákiey winy.
- 25: A ci ktorých fáłłz/ y zdrádá/ o śmierć mię przypráwi/
- 26: Y przed Bogiem/ y przed ludźmi nie będą mi práwi.
- 27: Ty łie kłtałem tá cnotliwa páni vłkarzáła/
- 28: A wzdycháiąc vłtáwiczníe/ śwítania czekáła.
- 29: Názáiutrz/ łkoro łie słóńce ná łwiat vkazáło/
- 30: Zefłło łie do Ioachymá w dom ludzi niemáło.

strona: A4

Zuzánná.

- 1: Nie dáli sie długo czékác y oni pánowie/
- 2: V kázdego pełno zdrády/ pełno fáłfzu w głowie.
- 3: Y kazáli przed się stánąc Zuzánnie cnotliwey/
- 4: Chcąc potwirdzić kłamftwá swego/ iáko prawdy żywey.
- 5: Stánęłá ná rofkazánie páni krom wfyzy winy/
- 6: Máiąc s łobą przyiacioły/ y máluczkie fyny.
- 7: Oná że byłá w załtonie/ odkryć iá kazáli/
- 8: Aby ná iey piękná krałę do woley pátrzáli.
- 9: Nie był ieden ktoby tey był pániey nie záłował/
- 10: Ták obcy/ iáko przyiaciel przygody litował.
- 11: A stánąwfzy w poszrod zboru fáłfzywi Sędzyowie/
- 12: Położyli fwe niewierne ręce ná iey głowie.
- 13: A oná weyrzawfzy w niebo łzami sie zálałá/
- 14: Bowiem w Pánu fwą nádzyeię przedię pokládáłá.
- 15: Y poczną fwą rzecz prowadzić: máło posłuchaycie/
- 16: A tey pániey co tu stoi niecnoty doznaycie.
- 17: Wczoráfmy wefzli ná chwilę do ogrodá fámi/
- 18: Ali páni s fraucymerem w tyż tropy zá námi
- 19: Skoro wefzłá/ ták zarázem pánný odefláłá/
- 20: A lámá drzwi co nalepyey zátaráfowáłá.
- 21: Y wyftápi ku niey profto młodzyeniec vbrány/
- 22: A mychmy sie vtáli podle fámeý fciány.
- 23: Widzim wfzytko co sie dzyeié/ poczniewá sie kwápic
- 24: Tym vmyfłem/ bychwá moglá oboie záłápic.
- 25: Ale miał z nas obu mocy ten ifty niecnotá/
- 26: Wydárł sie nam/ y wyfkoczył/ odemknąwfzy wrotá.
- 27: Páni iedno tylko lámá w ręku nam zoftáłá/

28: Pytaliśmy/ ktoby z nią był/ powiedzyeć niechciała.

29: Tey rzeczy nas świadki macie: ludzie wwieżyli

30: Iako śtatecznym/ y wnet ią ná śmierć ośdzili.

A4

Zuzanna

strona: A4v

Zuzanna.

1: Zuzanna s płaczem záwoła/ nieśmiertelny Panie

2: Ktory wżytko wiez/ y pirwey niżli sie co śtanie/

3: Iawnno tobie/ że mię ci zli ludzie pomawiaią/

4: A krom wżelkiej mey winności o śmierć przyprawiają.

5: A nie tak mi o śmierć idzye/ iako o fromotę/

6: Pomni Pánie ná twe łady/ y ná moię cnotę.

7: Włyzwał Paniey rzewny płacz/ y wnet sie zlitował/

8: Rufzył Duchá w Dánielu/ áby ią rátował.

9: Gdy ią tedy ná śmierć wiedli/ dzyecię záwołało/

10: Niechcę iá być tey krwie winien: rzekłzy to/ milczało.

11: Wżyfcy ná on glos śtánęli/ y chcieli koniecznie/

12: Aby/ co chce przez ty łowá/ wyrzekł dośtatecznie.

13: A on ku nim: Lydzye głupi/ y zápamiętáli/

14: Takżefcie niewinną dużę iuż ná śmierć śkazáli?

15: Wroćcie sie do ładu/ á tam dopieropoznacie

16: Ich fáłz/ y iako nápotym komu wierzić macie.

17: Wroćili sie wżyfcy s trzalkiem náзад ku domowi/

18: I rzecze tak iednym łędzya ku Dánielowi.

19: Bá wierę śiadź między námi/ á vkáz po łobie/

20: Ze więcey Bog/ niżli śtárym/ dał rozumu tobie.

21: Rośprowadźcie ie od siebie/ Daniel rośkaże/

22: Wnetci sie tu ich niepráwość/ y zdrádá pokaże.

23: A gdy ie rośprowádzono/ kazał przydź iednemu/

24: Także frogo pogłádiając/ vczyinił rzecz kniemu/

- 25: Záfárzáły w długim wieku/ ále więcey w złości/
26: Teraz ná cię przyfzły twoie pirwfe niepráwości.
27: Nie fádzileś fprawiedliwie/ iákoś był powinien/
28: Skázowałeś krów niewinną/ puźczáleś kto winien.
29: A Pan mowi: nie zábijay mężá niewinnego/
30: Nie fkázuy ná śmierć okrutną człowieká dobrego.

Ale teraz

strona: A5

Zuzánná.

- 1: Ale teraz przed wfzytkiemi day fwiádectwo fwoie/
2: Pod ktorimeś drzewem widział owo ludzi dwoie.
3: Powiedzyał/ że pod iábłonią: á ná iego mowę/
4: Recze Daniel/ fklámałeś ná twą síwą głowę.
5: Oto Pańki Anioł ftoi/ ktory cie zágładzi/
6: S tim precz/ á drugiego przywieść rofkazał czeládzi.
7: Potomku Chaná/ nie Judy/ gładkość cie zmamiłá/
8: A przekłeta twoiá żądza ferceć wywrociłá.
9: Częłto od was Izráelkie dzyewki to cirpiály/
10: A przed ftráchem/ y boiáźnią/ odmawiac nie śmiály.
11: Ale corká cnego Judy k woli wam nie byłá/
12: Ty powiedz/ pod ktorym drzewem z młodzieńczem mowiłá.
13: Powiedzyał/ że pod Orzechem: a ná iego mowę/
14: Rzecze Dániel/ fklámałeś na twą síwą głowę.
15: Oto Pańki Anioł ftoi/ trzymáiąc miecz goły/
16: A tym z wyroku Pańkiego/ przetnie cie ná poły.
17: Wfzyfcy wielkiem głósem krzikną/ y cześć Bogu dáli/
18: Ze on nigdy nie opuścił/ ktorzy mu dufáli.
19: I powftanie przeciw ftarcom lud gniewnie zruřzony/
20: Bo káždy z vft fwoich włálnych iuż był ořadzony.
21: A co tę cnotliwą pánią s fwiátá zgládzic chcieli/

22: To łami łwym włafnym gárdłem zápłacić mułieli.

23: A tám iawnie Pan łwą mocą krwie niewinney bronił/

24: A iego pomłty łtráfzliwey zły łie nie vchronił.

25: Koniec Hiftoriey.